

Մ Ա Յ Ր Ա Թ Ո Ռ Ո Ւ Մ

Օգոստոսի 7-ին, կիրակի օր, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի կարգադրությամբ, Ս. Հովհիսիմի տաճարում, հավատացյալների խումբում ընդունված ներկայությամբ և Ս. Էջմիածնի միաբանության անդամների մասնակցությամբ, մատուցվեց հոգեհանգստյան հանդիսավոր սուրբ պատարագ՝ Պորտուգալիայի մայրաքաղաք Լիսաբոնում վերջերս մահացած մեծանուն Գալուստ Կյուպենկյանի հոգու հանգստյան համար։ Պատարագին էր բարձրապատիվ Ս. Կոմիտաս վարդապետ Տեր-Ստեփանյանը։ Հավարտ սուրբ պատարագի կատարվեց հոգեհանգստյան պաշտոն։

Հոգեհանգստյան հանդիսակատարության նախագահում էր Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի նախագահող գերաշնորհ Ս. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը, որ ընդարձակ դամբանականով դրվատեց հանգուցյալ Գալուստ Կյուպենկյանի և իր բարեհամբավ գերդաստանի՝ արտասահմանի հայերի կարիքները թեթևացնելու նպատակով կատարած բարերարությունները։

Սրբազանը սուրբգրական գեղեցիկ մեջբերումներով և պատկերավոր լեզվով խոսեց հանգուցյալ Կյուպենկյանի բարերարության մասին։

«Մեծ, անվանի, հարուստ լինելու ձգտումը, — ասաց սրբազանը, — և՛ բնական է, և՛ հաճելի բոլոր մարդկանց համար, բայց ոչ ոք մեծ չի եղել ու չի կարող լինել, առանց հոգեկան առաջինության, առանց բարոյական իդեալների, մարդասիրական ու ազնիվ ձգտումների, առանց Աստուծու. «Զի ոչ եթէ ի մթերից ընչից ուրուք իցեն կեանք նորա» (Ղուկ., ԺԲ 15)։

«Մեծանուն հանգուցյալը, որի թանկագին հիշատակը մեծարելու համար հավաքվել ենք այս սուրբ ու պատմական կամարների տակ, այն անհատներից էր, որ կարողացավ իշխել ու ղեկավարել այն հսկա ուժը, որ կոչվում է մամոնա։

«Հայ ժողովուրդը, Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցին ունեցել են մեծ ու պաշտելի բարերարներ, որոնք իրենց անունն ու հիշատակը առհավետ կապել են հայ ժողովրդի, Հայ եկեղեցու անվան ու պատմության հետ։

«Ս. Էջմիածնի հարազատ զավակ եկեղեցասեր Կյուպենկյանի մահով, մի անուն ևս ավելացավ մեր բարերարների ցանկի վրա, բարերարներ՝ որոնք իրենց մտքի, հոգու, սրտի, քսակի բարիքներն են սերմանել ամեն քայլի վրա. «Որում շատ տուաւ, շատ պահանջեցի ի նմանն»։

Ապա սրբազանը հանգամանորեն կանգ առավ ընդհանրապես կեսարացիների և առանձնապես հանգուցյալ պարոն Գալուստ Կյուպենկյանի անօրինակ ձեռներեցության վրա, նկարագրեց նրա կյանքի և գործունեության խիստ ուսանելի ուղին նրա ծննդավայրն եղող Կեսարիայի (Թյուրքիա) Թալաս գյուղաքաղաքից մինչև Կոստանդնուպոլիս և ապա Եվրոպա, որտեղ նա կարողացել է աստիճանաբար բարձրանալ նավթարդյունաբերության գծով և հասել տնտեսական հզորության ներկա բարձրության։

Անդրադառնալով մեծանուն հանգուցյալի հայ ազգային կյանքին բերած մասնակցությանը, սրբազանը նշեց, որ նա որոշ բարե-

րարություններ է կատարել արտասահմանի հայերի հոգևոր, մտավոր և մարմնավոր կարիքների համար: Նա է կառուցել Լոնդոնի (Անգլիա) հայոց Ս. Սարգիս եկեղեցին, նա է կառուցել Նրուսադեմի հայոց Պատրիարքարանի «Դուրյան մատենադարան»ը և այլն:

«Հանգուցյալ բարերարը, — շարունակեց դամբանախոս սրբազանը, — հոգելույս Հայրապետին խոստացել էր իր հարստությունից բաժին հանել նաև Ս. Էջմիածնին: Ըստ մամուլում եղած հաղորդումների, նա հարգելով իր այդ խոստումը՝ Ս. Էջմիածնին կտակել է 400.000 դոլար:

«Հանգուցյալը համոզված և գիտակից էջմիածնասերներից մեկն էր: Նա ուներ թանկարժեք և հնագույն հնություններ, նկարներ, արվեստի գլուխգործոցներ, որոնք հիացմունք են պատճառել բոլոր այցելուներին: Բայց նրա հայրենասեր սրտի համար ամենաթանկագին ու նվիրական սրբությունը եղել է այն արծաթյա տուփը, որի մեջ նա խնամքով, գուրգուրանքով, սլաշտամունքով պահել է հանգուցյալ Վեհափառ Հայրապետ Գեորգ Զ-ի կողմից ուղարկված մի բուռ հայրենի հողը Մայր Հայրենիքից և Ս. Էջմիածնից: Մեծանուն հանգուցյալը հաճախ իր մոտ այցելած հյուրերին ցույց տալով իր գրասեղանի վրա դրված այդ հայրենի հողով լցրած սըրվակը, ասելիս է եղել. «Իմ հնազանդական հավաքածուների մեջ ամենաթանկագինն ու նվիրականը իմ սրտի համար, հայրենի հողով լիքը այս արծաթյա սափորն է, որի մեջ իմ սիրտը կա...»:

«Նա վստահ եմ, — ասաց վերջում սրբազանը, — որ նա, իր մահվան վերջին րոպեին, մտքով սլանում էր դեպի Ս. Էջմիածին, Մայր Հայրենիք, մինչ աչքերը տակավ փակվում էին կարոտն առնելով արծաթյա սափորի Հայրենի հողից...»:

Կյուլպենկյան մեծանուն և օրհնյալ գերդաստանի արեւատության համար եղած սրտագին բարեմաղթություններից հետո, վերջում սրբազանը օրհնեց մի անգամ ևս մեծանուն բարերարի խնկելի հիշատակը:

Ս. Աստվածածնի Վերափոխման տոնի բացառիկ բնույթը՝ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի սուվերալ շրջափակն էր քաշել-բերել հաղարավոր հավատացյալների, որոնք օգոստոսի 13-ի շաբաթ օրվանից սկսյալ գունդագունդ գալիս էին մոտակա և հեռակա գյուղերից, նույնիսկ մայրաքաղաք Նրևանից, հարմարագույն տեղը գրավելու համար վանքի շրջափակում: Չէ՞ որ խաղողօրհներ էր տեղի ունենալու կիրակի օրը: Չէ՞ որ նախնիքներից որպես ավանդ ու ժառանգ թողնված հոգևոր ուրախության օր էր եղել Աստվածածնի տոնը: Ուխտավորները գալիս էին, իրենց հետ բերելով մատաղացու ոշխար, այծ, հավ և աղավիններ:

Օգոստոսի 14-ի կիրակի օրը, վանքի բակը հորդում էր ամեն սեռի ու հասակի մարդկանցով: Ոմանք մոմ էին վառում, ուրիշներ մորթված մատաղի միսն էին եփում, բաժանում: Բայց այդ համատարած ուրախության վերևում սավառնում էր մի անհերքելի տրամուլյուն՝ երջանկահիշատակ Ս. Տ. Գեորգ Զ. Հայրապետի մահվամբ Մայր Աթոռի կրած սուգի տրամուլյունը:

Կեսօրից առաջ, ժամը 11-ին, ուխտավորների բաղմությունը ցանցառանում է: Պատարագը, որ տեղի է ունենում Ս. Հռիփսիմեի տաճարում, իրեն է քաշում ուխտավորներից շատերին: Պատարագիչն է ավագ լուսարար գերաշնորհ Ս. Սահակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը: Արարողության ներկա է նաև Գերագույն Հոգևոր խորհրդի նախագահող գերաշնորհ Ս. Վահան արքեպիսկոպոսը: Պատարագիչ սրբազանը, որին սպասարկում է Ս. Կոմիտաս վարդապետը, կատարում է խաղողօրհների արարողությունը: Օրհնված խաղողը ճաշակում են գերաշնորհ Ս. Վահան արքեպիսկոպոսը, միաբանները և ներկա գտնվող հավատացյալները:

Պատարագից հետո, ուխտավորները վերադառնում են Մայր Տաճարի բակը, ուր եռուղեռն ու խանդավառությունը շարունակվում են օրինակելի կարգապահությամբ և օրվա վայել խորհրդավորությամբ:

Օգոստոսի 16-ին, Մոսկվայից Ս. Էջմիածին վերադարձան Հոգեշնորհ Տ. Վահան Գալամբարյան, Տ. Պարզև Գևորգյան և Տ. Հայրիկ Ավետիսյան՝ աբեղաները, որոնք հոգեւոյս Հայրապետի կարգադրութեամբ շորս տարուց ի վեր սովորում էին Զագորսկի աստվածաբանական ճեմարանում։ Ուսմամբ, գիտութեամբ և բարձր ձիրքերով օժտված երեք երիտասարդ աբեղաները, ժամանման օրից սկսյալ մտնում են Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու գործուն ծառայութեան մեջ։ Ցանկանում ենք իրենց Ս. Հոգւշնորհը, կարողութիւն և հաջողութիւն։

Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարը, որպէս քրիստոնեական կրօնի հետ կապ ունեցող շենքերից ամենահինը, շարունակում է առինք-

նել Հայաստան այցելող ամենազգի տուրիստներին և էքսկուրսանտներին։

Օգոստոսի ընթացքում Ս. Էջմիածին այցելածների միջև հիշենք բրազիլիական ճարտարապետների պատվիրակութունը՝ գլխավորութեամբ բրազիլիական ճարտարապետների վարչութեան անդամ Էլիո Լագե Ուշոա Կավալկանտին, Ռիգայից ժամանած մանկավարժների 60 հոգուց բաղկացած խումբը, ադրբեջանցի բժիշկ-բժշկուհիների 40—50 հոգուց բաղկացած խումբը և այլն։ Հարգելի հյուրերին բացատրութիւն էր տալիս Մայր Տաճարի ավագ լուսարար գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը՝ մանրամասնորեն պատասխանելով նրանց վանքի պատմական անցյալին, ներկայումս կատարվող վերանորոգման, շինարարութեան, Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան, Հայաստանյայց Եկեղեցուն և Հոգեւոր Ճեմարանին վերաբերող հարցումներին։

